

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . . . 120 Lei
Pe jumătate
de an . . . . . 60 Lei
Exemplarul . . . . . 3 Lei

INSERTIUNI

și reclame după învoială.

ROMÂNUL

REDACȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA:
ARAD,
Bulevardul
Regele Ferdinand Nr. 50

Apare săptămânal sub îngrijirea organizației Tinerimei Național Tărăniste.

Răspuns la o jignire

Pentru ziarul „Cuvântul“

Intr'un număr recent ziarul „Cuvântul“ se face vinovat de-o inadvertență gravă față de întreaga provincie a Ardealului.

Atitudinea, pe care acest ziar a avut-o în preajma schimbării de guvern din anul trecut, este binecunoscută. Îndeosebi d-l Iuliu Maniu, s'a bucurat de atenția de fiecare clipă, a d-lui Titus Enacovici, pe care adulațiile insistente trebuiau să-l urce la o demnitate publică.

Criza de guvern, s'a întâmplat însă să nu primească soluția așteptată. Aceasta a fost destul ca exultarea frenetică a domnilor dela Cuvântul să se transforme subit într'o vehementă și suspectă critică la adresa președintelui partidului național, astăzi șeful celei mai puternice organizații politice.

Și „Cuvântul“ face aprecieri cari nu ating desigur prestigiul D-lui Iuliu Maniu, în schimb desvăluie preocupările mărunte ale acestui ziar care pornise cu un avânt atât de frumos.

Campania de intrigi ce a țesut-o și o continuă în jurul Partidului Național-Tărănesc, insistența cu care afirmă revenirea liberalilor la putere, ca pe-o certitudine matematică, indică limpede acțiunea demoralizatoare a ziarului ce se pretinde a fi cel mai intransigent, cel mai onest, cel mai independent, în sfârșit, dintre toate cotidienele ce ni-le trimite capitala.

Ce scopuri slujește acum această publicație care riscă un drum străin intereselor obștești și duce la împotmollirea sa în nămolul „liberaloid“?

Căci pentru opinia publică din Ardeal descompunerea lentă a forței morale ce rezida la temelul luptei duse de către cei dela Cuvântul, este de mult o realitate dureroasă.

Și dacă a rămas vre-o îndoială în noi, asupra precipitatului declin în care coboară numitul cotidian ni-o risipește acum, spunând între altele:

„Este o definitivă mărturie a imensului prestigiu, a covârșitoarei autorități, pe care o are în Ardeal d-l Iuliu Maniu“.

E o constatare justă, și adaogăm și noi, — definitivă. — Dar ce credeți pentru ce Ardealul are o asemenea credință oarbă în d-l Iuliu Maniu?

Ne-o spune Cuvântul:

Fiindcă „ceace formează trăsătura dominantă a șefului partidului național-tărănesc este inerția“.

Or, pentru un om politic inerția este sinonim cu inexistența. Dar atunci, ceice cred într'un asemenea om, ca într'o auto-

ritate supremă, trebuie să fie niște blegi, — și Ardealul, un vast azil de asemenea neisprăviți.

Nu, dacă Ardealul se indentifică cu șeful partidului Național-tărănesc este fiindcă în el se rezumă toată bărbăția ardeleană, întregul caracter și fel de-a gândi, cinstit și drept, al acestei provincii, și fiindcă el este o sinteză a aspirațiilor de mai bine a unei țări întregi.

Dar să nu creadă Cuvântul că îi este îngăduit să insulte o provincie întreagă, fără a primi răspunsul usturător pe care îl va simți.

Respingem cu indignare ofensa ce o aduce întregului Ardeal ziarul d-lui Titus Enacovici, și i-o întoarcem:

Cum până și în judecata D-tale s'a strecurat mobilitatea bizantină, d-le Pamfil Șeicaru?

Concepția liberală — o pacoste

Dacă viața noastră economică se găsește într'un greu impas, ale cărui urmări le resimte în primul rând țărânul ce își vede zădărnicit rodul muncii sale, vina o au numai liberalii, cari, stând patru ani de zile la putere, au făcut tot ce le stătea în putință — și vai ce nu le era lor îngăduit — spre a dezorganiza producția, a demoraliza pe producător, ca în schimb să își asigure pentru partizanii lor toate profiturile.

Dacă administrațiile publice suferă în mecanismul lor de pe urma unor măsuri fără pricepere, ale căror neajunsuri îl privesc pe orice cetățean, vinovații trebuie căutați în acelaș regim de înguste vederi și de sectarism intolerant ce a caracterizat întotdeauna pe liberalii, cari nici odată nu au avut vre-o grijă deosebită pentru corpul funcționarilor publici, și pentru instituțiile publice pe cari le credeau doar tot atâtea locuri bune pentru căpătuiala clientelei lor turbulente și rapace.

Dacă în sfârșit în viața noastră constituțională s'a strecurat o problemă de o extremă gravitate, acesta li-se datorește aceluiaș despozi de eri, cari stăpânind țara ca pe un bun al lor, au pus la temelie ei, o constituție lovită dela început de o nulitate isovorită din reauavoință cu care a fost întocmită.

Întreaga noastră organizație de Stat viața noastră publică în toate manifestările sale, a trebuit să supoarte inocularea otrăvii liberalismului, de care s'a îmbibat și sub acțiunea ocultă a căreia tânjește și azi.

Dacă aceasta este un adevăr dureros, ne rămâne o mângâiere: Credem că peste capetele noastre chiar, istoria își desăvârșește cursul. Și în mersul său înainte țara nu va mai putea duce mult povara unui regim bun pentru secole trecute. Liberalismul a ajuns la ultima fază a desvoltării sale și descompunerea lui, va trebui să înceapă cât de curând. Și descompunerea lui va veni din ura și disprețul pe care îl va opune țara ca refuz, veleităților sale de sugrumare a tot ce e cinstit și generos.

Mișcarea noastră

Cerem iertare răbdătorului cetitor dacă vom vorbi în acest articol despre tineret, prin urmare, despre noi înșine. O facem aceasta pentru că vrem să fim înțeleși de pe acum, deci, dela începuturile drumului ce l-am luat.

Subtitlul organului nostru indică că, noi, cei cari ne-am grupat în jurul său, suntem tineri fii ai patriei, tineri întru toate, în experiențe, tineri în încercări, dar suntem tineri și viguroși în sentimente. Mulți, dușmani ai acelora subț egida cărora ne-am așezat, vor zice — poate chiar cu dispreț — că încercarea noastră, fiind o încercare de tineri fără experiențe în viață, este neserioasă și fără să dea vre'odată rezultate pozitive. Suntem atât de sceptici încât zicem și noi cu ei... se poate. Dar mai adaogăm în scepticismul nostru, că, se poate și contrarul.

Nu trebuie să se uite că fapte mari s'au săvârșit datorită spontaneității și neobositei stăruinți a tineretului. Sufletul limpede și dornic de acțiuni frumoase al tineretului îl duce pe acesta în spre acțiuni, nu numai frumoase dar sănătoase și necesare. Nu de mult am sărbătorit a 8-a aniversare a unirei Ardealului cu Patria-mumă. Experimentații, cumpătații, puneau condițiuni unirei; tinerii, mănăți de sentimentele lor neclintite, vroiau, cu orice preț și fără nici o condițiune, unirea. Unirea s'a făcut fără condițiuni și fără să regrete cineva, nici chiar aceia a căror propunere, de a pune condițiuni, a fost respinsă. Un act istoric s'a săvârșit datorită impulsivității tineretului fără experiențe, dar cu idealul strămoșesc întinerit în sufletul său tinăr, neșovăitor.

După unire și azi tot tineretul este acela care observează relele ce ne hântue și tot tineretul caută mijloacele cele mai potrivite pentru înlăturarea acestor rele. (Vorbesc sigur despre tineretul serios, care nu se de dă la acte nedemne). Mișcările tineretului universitar sunt niște eclatante dovezi ale necesității unei radicale reforme în societatea noastră și în principiile după cari ea este condusă.

Insufletirea tineretului, manifestările sale sunt oglinda vremurilor. Cei cari au puțința să îndrepte mersul lucrurilor și doresc să facă aceasta, n'au decât să examineze cauzele acestor manifestări și vor afla ce au de făcut. Nu trebuiesc nesocofite aceste manifestări căci ele sunt expresiile vii ale nemulțumirilor unor suflete, nepătate de păcatele vremurilor, dornice de o așezare mai ordonată a societății. Astăzi când tineretul se mișcă în toate colțurile țării, neamul Românesc trăește cele mai grele zile. Acum, când trebuie să se pună temelie viitorului națiunii noastre prin muncă cinstită, nepregetată, prin sacrificii aduse, pe altarul neamului, fără șovăire, la noi și-a ajuns apogeul necinstea.

Dar, fără o picătură de descurajare, tineretul își ia sarcina ce trebuie să o ia și nu va trece mult până când dreptatea, cinstea și legalitatea se va reîntoarce în țara Românească.

Noi, cei ce ne-am grupat în jurul „Românului“, care a avut curajul să-și spună cuvântul,

întotdeauna sus și tare, mașterilor din trecut și care va avea îndrăzneală să facă același lucru față de acei cari se vor dovedi mașteri ai nepoților noștri (e vorba doar de viitor, prezentul îl trăim foarte repede), nu avem pretenția să revoluționăm singuri starea precară a patriei noastre. Dorim numai să contribuim la opera întreprinsă pentru readucerea legalității, dreptății și cinstei în viața publică și privată. În noi Țara n' o să găsească talente de gazetari, nici politicieni cu glasuri răgușite de ocară tipată la adresa marilor bărbați ai neamului. *Va găsi însă această amărită țară inimă caldă, suflet cinstit și dragoste* la noi. Noi vom lauda faptele bune și le vom ocări pe cele rele, vom sta în ajutorul oamenilor de bine și-i vom înfiera pe cei răi, vom încuraja întreprinderile ce aduc folos neamului nostru și vom biciui pe acei cari vor submina astfel de întreprinderi.

Ne-am așezat sub scutul partidului național-tărănesc, pentru că aici am găsit pe acei bărbați cari erau oblăduitorii părinților noștri și tot aici i-am găsit pe acei cari, până mai eri, erau îndrumătorii noștri de pe catedre. Cinstea senină, dragostea cu care ne împărtășeau cunoștințele lor, blândețea lor cu care ne atrăgeau înspre culmile culturii și a perfecționării sufletești, ne-au apropiat — și mai mult — de ei. Idealul ce-l urmărim ni s'a format sub influința acelor bărbați cari alcătuiesc azi Partidul Național-Tărănesc.

Unirea țărilor Românești s'a făcut acum 8 ani. Nu ne-am unit însă noi românii. Și până când unitatea națională nu s'a împlinit, până atunci nu se va putea vorbi de un viitor al acestui neam.

Tineretul prin mișcările sale dorește să înlăptuiască o purificare a sufletelor cari formează azi societatea Românească și vrea o nouă unire, aceea a sufletelor purificate.

Pentru ajungerea acestui măreț ideal are nevoie de sprijin, de spațiu pentru a se putea manifesta liber. Atât cere tineretul și trebuie să i se dea, căci, să nu se uite, el este prima priu care se întrevide viitorul neamului. Ori, manifestările tineretului de astăzi sunt puternice cheazăii a unui strălucit viitor ce-l va trăi neamul Românească, pentru că el vrea dreptate, legalitate, cinste și muncă fără preget.

I. Transylvanu.

Un răsunset

Drept dovadă a răsunsetului ce apariția gazetei noastre a trezit în lumea românească, reproducem aci scrisoarea inimoasă a românilor din Comlăușul Bănățean ce ni-a fost adresată.

Onor. Redacție a ziarului „Românul” din Arad.

Subsemnații, la vestea comunicată de către D-l St Sebeșanu, despre apariția vechiului ziar, suntem încântați și drept dovadă despre dragostea noastră ce o avem față de acest ziar și conducătorii lui, vă trimitem aici cinci abonamente prin cari credem că putem interveni cu un mic sprijin la viața îndelungată care o dorim din tot sufletul acestui ziar încredințat fiind că „Românul” va face toate posibilitățile pentru apărarea intereselor naționale românești.

Comlăușul-Bănățean la 30 Dec. 1926.

Cu toată stima

Romulus Stanciu comerciant, Gheorghe Polverejan cassier, Petru Groșorean tâmplar, Vichentie Stanciu econom, AUREL LUCA.

— Mulțumim acestor bravi cetățeni, pentru dragostea ce ne o arată și îi asigurăm că le vom purta toată sollicitudinea ce merită gestul lor frumos.

Autobuze sau tramvai-electric?

Cum se va soluționa chestiunea circulației în Arad.

Suntem informați că actualul Consiliu al orașului și-a pus pe primul plan grija de a soluționa în fine chestiunea circulației. Faptul nu poate decât să ne bucure, căci deși cu sfială — trebuie să recunoaștem că am fost ultimii, cari ne-am cugetat la această chestiune. Toate celelalte orașe produceau ceva nou, numai noi am mai tolerat actualul tramvai nenorocit, care și astăzi mai fumeagă prin strada principală a orașului nostru.

După lungi chibzuri, (cum adevărat să se rezolve chestiunea tramvaiului electric,) vechiul Consiliu al orașului a scăpat din discuție această problemă lăsându-o pentru „vremuri mai bune”. Acum însă după solicitarea publicului nevoiaș și datorită vigilenței d-lui primar s'a reluat în discuție problema soluționării circulației în acest oraș. Am primit însă știrea, că problema și acum când ar fi să-și găsească desnodământ, dă de dificultăți. Se discută anume, ce ar fi mai potrivit pentru Arad: autobuze sau tramvai-electric? — Majoritatea ar vrea imediată soluție: autobuze! — dar n'ar vrea să scape nici ocazie de a da orașului tramvai-electric. Ceilalți ar vrea mai de grabă tramvai-electric.

Acum ne întrebăm noi: care din două? Noi știm doar atât, că actualul tramvai trebuie să-și înceteze circulația. Și atunci, care dintre cele două s'ar putea realiza mai de vreme: tramvaiul-electric ori autobuzele?

Informându-ne la d-l Kaufman directorul Uzinelor Comunale am avut ocazia de a ne complecta informațiile de până acum. Ni s'au arătat fotografiile de autocamioane, cari ar avea destinația de a transporta pe zarzavagii și laptagii dela părțile mărginașe ale Aradului și fotografiile de autobuze-tip, ca acele ce circulă astăzi pe străzile noastre. Planul cum l-a expus d-l director Kaufman ar fi acceptabil, adevărat orașul cu ajutorul unui împrumut să improvizeze circulația a 30 autobuze de persoane și patru sau mai multe autocamioane pentru transportarea mărfurilor. Observăm că aceste auto-camioane sunt dintre cele mai perfecte, spațioase și ce e mai important, sănătoase rulând pe trei osii și având o parte din încăperea destinată pentru a se depune mărfurile iar cealaltă parte pentru transportul de persoane. Socotindu-se veniturile pe cari le-ar aduce aceste autobuze s'a ajuns la o sumă respectabilă din care orașul nu numai că ar putea plăti în scurt timp împrumutul dar poate să amortizeze chiar datoriile făcute cu cumpărarea și repararea actualelor motoare defectuoase. Și când ne cugetăm că toate acestea s'ar replăti în timp de un an și jumătate numai, cum indică calculul făcut, credem că nu e deloc timp să mai ezităm. Chestiunea tramvaiului electric va mai întârzia ca și până acum. Și nici nu se poate realiza imediat; căci până se va întinde rețeaua peste întregul oraș va trece timp și publicul arădan va fi nevoit să sufere și pe mai departe pe urma șicanelor și speculațiilor birjarilor

ori poate că va fi nevoie chiar de autobuze! Drumurile nu vor fi mai bune ca astăzi, deci n'avem de ce ne teme: asfaltul trebuie reparat și atunci când n'avem autobuze.

Introducerea autobuzelor în Arad nu înseamnă nici un pericol! ba chiar voi putea prelungi întinerarul mai lesne și mai ușor până în comunele învecinate. Circulația de autobuze încă nu înseamnă că Aradul să nu aibe cu vreme tramvai-electric, aceasta am cerut-o și o vom mai cere dar și până atunci să vie Autobuzele!...

Peles.

Grija autorităților

Ca la noi nicăeri. Aceasta se dovedește zi de zi. Mai cu seamă în administrarea bunurilor statului, în îndrumarea bunului mers al treburilor publice se poate observa o grijă, egală cu nepăsarea, a acelor cari au îndatorirea să supravegheze, să îndrepte orice mișcare în viața publică.

Nu mergem departe pentru a reliefa ceea ce spunem. În județul nostru acum un an, apele au distrus șosele și poduri de interese locale și chiar generale. Astfel, între comunele Buteni și Șebiş apele Crișului au rupt și dus podul ce lega, nu numai aceste două comune, dar, aproape întreg ținutul de pe malul stâng al Crișului, cu cel de pe malul drept. Ținutul din stânga apei este izolat cu desăvârșire de restul județului prin faptul că nu are nici o trecătoare, mai apropiată, la linia ferată.

Când locuitorii comunei Buteni au solicitat ajutoare forurilor — încă în primăvara trecută li s'a amintit — un lucru, mult mai important pentru puternicii zilei, decât orice chestiune de ordin general și public — alegerile. De felul cum acești cinstiți contribuabili era să se pronunțe, depindea ridicarea podului în chestiune. Ei sau pronunțat în favoarea național-tărăniștilor (naționaliștilor și țărăniștilor), podul... a ajuns să fie obiectul de pedeapsă pentru îndrăzneala de a avea opinie contrară celor dela putere.

Astăzi comuna Buteni și cele din jur — am zis — sunt izolate. Trebuie să adaogăm însă că aceste comune vor fi izolate și în viitor, căci lucrările, deși au început vara trecută, merg așa de încet, încât nu este speranță ca podul să se ridice până în vara anului crt.

Nimenea nu se gândește că acele comune izolate, numai pe un an doi, vor suferi foarte mult în dezvoltarea lor economică.

Nici chiar gazetele nu sosesc acolo, decât cu întârzieri foarte mari.

Vadurile Crișului, în timpul iernei, dar mai cu seamă primăvara, când apele munților se vor cobori, vor fi imposibil de trecut.

Dacă această izolare vrea să fie o experiență, de orice natură, rezultatele ei vor fi din cele nedorite și chiar regretabile. Țara noastră, de altfel, face aceste experiențe de ani de zile și deși, efectele ce se manifestă în urma lor, sunt dezastruoase, ele nu conținesc.

Dacă vorbim aci de aceste neajunsuri o facem, pentru ca să se audă de cei în drept, și pentru ca aceia să ia măsurile necesare spre a se îndrepta greșala.

Nădăjduim că comuna Buteni și jurul, pe vara anului crt., va fi scoasă din carantină și experiența, de care vorbim, va lua sfârșit, spre mulțumirea acelor în asertimentul cărora grăim.

Aceasta să fie grija autorităților.

I. Transylvanu.

Abonați ziarul

„ROMÂNUL”

Cronica săptămânei

De-o subită solitudine pentru nevoile Ardealului, „Viitorul” anunță prin afișe plasate pretutindeni, că, reorganizat complect, vine în noua provincie pentru a ne feri cu proza lui de-o binecunoscută anemie.

Grija filistină ce a apucat pe această babă a presei bucureștene, de a-și întinde plasa-i de înțrighi și răutăți peste culmele Carpaților, nu trebuie lăsată nerelevantă. Cum? Oare nu patronii săi, au fost la putere timp de patru ani, în care timp, nu am cunoscut nici o față simandicoasă a patentajilor zilei, dar le-am simțit la fiecare pas, ura cu care ne-au tratat și cu care au otrăvit viața noastră publică, sistematic și în chip dăunător unității noastre sufletești.

Cred oare patronii „Viitorului” că i-am uitat și că isgonirea sgomotoasă a Constantinescului Tancred dela Târgu-Mureș a fost numai incidentală. N'au decât să stăruie în noua lor intenție de încălecare a Ardealului, pentru ca să primească în chipul convenit demonstrația odiului, de care sunt acoperiți aci la noi.

Am relevat aci schimbarea la față, căreia au fost supuși o seamă dintre bihoreni ce-și ziceau prietenii poporului. Ni-i închipuim pe acești d-ni, — speculând în trecut curentul național-tărănist în vederea satisfacerii intereselor personale — cum din aceleaș boxe ale cafenelei „Rimanoczy” din Oradea urmăresc cu jind mirajul profitului material scuturat din portofoliile constantinesciene.

Reținem faptul întrucât socotim că numai în Bihorul — crezut de către aceiași domni — lipsit de conștiință și alcoolizat, e posibilă asemenea vinovată manevră, fără imediate sancțiuni. Fie siguri însă domni dela „Dreptatea-Poporului” că răsplata perfidiei nu v'a întârzia. Fiind-că, sacrificiile de sânge ce le-a dat acel colț de țară, prin martirii Dr. I. Ciordas, N. Bolcas, din 1918, nu s'au îndeplinit pentru voia acelor domni cari speculează credințe sfinte și batjocoresc sufletul bihoreanului, oropsit și năcăjit.

Revelionul universitarilor români din Arad.

Câți-va inimoși tineri universitari români din Arad au aranjat de ajunul Anului-Nou o petrecere în localurile restaurantului „Central” din localitate cu scopul foarte nimerit, de a veni în ajutorul elevilor de școală săraci. Rezultatul moral și material al acestei serate dansante a fost pe cât se poate de mulțumitor. Observăm cu plăcere că chemarea studențimei române a avut răsunetul dorit între intelectualii români din orașul nostru, cari nu e primul caz când contribuie în mod efectiv la nobilul scop pe care îl urmărește mereu studențimea română. Petrecerea a durat până târziu, dimineața, în cea mai bună dispoziție.

Intre publicul asistent s'a remarcat mulți intelectuali ai Aradului.

Dintre d-șoare remarcăm aci prezența d-șoarelor: Liana Pizo, prof. Ungurean, Stela Popoviciu, Lucia Herbai, E. Șincai, Aurelia Popoviciu, prof. Cornelia Tănase, Aurora Tănase, H. Guțu, Felicia Petruțiu, Viorica Nicolin, Lucia Popoviciu, Hortensia Sa'ău, etc.

Orchestra militară de sub conducerea d-lui Loc. Mazilu a fost și de astădată dintre cele mai bune.

PELEȘ.

N. R. Ținem să se știe că ziarul nostru, nu a fost invitat la acea serată. Cum am publicat invitația în numărul trecut, tot-așa facem loc și dării de seamă, — regretând că dacă suntem găsiți atunci când e vorba să facem servicii, suntem omiși când se cere un gest de atenție. — Din acest motiv cerem scuză tuturor acelor pe cari, nu din vina noastră nu am putut să-i trecem în prezența dare de seamă.

CULTURALE

Aradul cultural și artistic în 1926.

Dacă anul 1926 n'a înregistrat momente deosebite pe terenul cultural și artistic, n'a rămas mult în urma altor ani. Aceiaș viața liniștită proprie orașului de provincie, aceiaș mentalitate de după războiu, oamenii nu se entusiasmează decât de întorsăturile politice, nu discută decât politică și nu citește decât ziarele. Ascultă cu mai multă plăcere muzica din cele două cafenele elegante ce avem, decât o muzică clasică sau un concert filarmonic adeseori prea sgomotos pentru siestă.

Cartea românească a sporit-o editura Diecezei de sub conducerea vrednicului director C. Lazar cu cărți bune și ieftine.

Ziarele apar și dispar cu venirea și plecarea guvernelor, singur „Voința Poporului” există prin voința de a fi și „se zice că” îi este asigurată apariția pe mai mult timp, ba „se chiar zice că” vrea să-și cumpere și un automobil, în cazul cel mai rău „Ford”.

Cuvântul Ardealului deși apare inegal ne bucurăm că avem un cotidian românesc.

Cu privire la teatru, aceiaș constatare ca în altă parte; lumea nu citește piese de teatru, dar la teatru merge bucurat. E adevărat că turneele din 1926 au fost fără excepțiune la înălțimea artei.

Cei mai de seamă reprezentanți ai scenei românești ne-au vizitat, jucând mai ales teatru franțuzesc de după războiu potrivit și mentalității noastre.

Cabotini, constatăm cu bucurie nu ne-au mai cercetat, au văzut, că și noi avem gust pentru teatru.

Conferințele ținute la Palatul Cultural sub egida „Astrei” și a „Extensiunii Universitare” în mare parte de profesori universitari, — au fost slab cercetate. Cu toată stăruința Directorului Palatului Cultural trimițând invitare specială fiecărui intelectual și „pisând” pe cine numai întâlnea — tot n'a mers. Conferențiarul — afară de vreo două excepțiuni — au vorbit mai mult unii public

format din școlari, iar în rândurile prime câteva cucoane, prezidentele societăților sociale și de binefacere.

Asociațiunea „Astra” lucrează fără sgomot, mai mult însă în oraș. Inregistrăm totuși inaugurarea unei case culturale la Milova.

La concertele lui Telmányi, Helge Lindberg, Prihoda, Dohnányi, Friedmann etc. minoritarii au fost majoritari.

Aradul este un oraș de pictori. Aproape întreg anul sa'a de expoziție a Palatului Cultural a fost deschisă. Au expus în mare parte cunoscuții nostri pictori arădani, cu un succes moral variat, dar succesul material acelaș — slab. Criza financiară s'a resimțit mult.

Remarcăm expoziția Dlui Minișan pictor în plină maturitate și expoziția sculptorului Ladea, talent viguros și în continuă evoluție.

Asociațiunea corală „Armonia” a mai pierdut din însuflețire. Dar nu este bătrân încă maestrul Lipovan.

Nici anul 1926 nu ne-a adus un monument românesc pentru orașul nostru, constatăm însă cu plăcere că avem în fața Palatului Cultural două socluri, și după spusele neobositului Director al Palatului Cultural, cu venirea primăverii vom avea busturile lui Xenopol și Coșbuc, lucrate de către sculptorul Groza, din Moneasa.

Mai constatăm și faptul că firmele cel puțin în străzile principale sunt ceva mai românești și că se vorbește mai mult românește și din ce în ce mai frumos. Nu e mult, dar totuși — ceva.

Duminică 9 Ianuarie orele 5 d. a. va avea loc sub egida „Astrei” în sala mare a Palatului Cultural conferința cu proiecțiuni a Dlui prof. univ. Dr. C. Petranu. Dsa va vorbi despre „Personalitatea în artă”. Taxa de intrare: 20, 10 și 5 Lei. Venitul curat se varsă pentru fondul bustului — Eminescu. Bilete la librăria diecezană și la cassă.

Rugăm membrii organizației și prietenii noștri să ne informeze asupra nevoilor locale spre a le putea face loc în ziarul nostru.

Terminarea lucrărilor de improprietărire cu loc de casă în orașul Arad

Și ofițerii inferiori vor primi locuri de casă.

Lucrările de repartizare a locurilor de casă din terenele parcelate pe teritoriul orașului Arad — în fine — după o muncă plină de zel din partea Comisiei Agrare Județene, au ajuns la sfârșit. Terminarea acestor lucrări nu poate decât să-i bucure pe acei cari și-au fixat ca scop satisfacerea îndreptățitorilor prin repartizarea parcelelor virane expropriate pentru loc de casă.

După cum suntem informați s'au început și lucrările de intabulare, pentru a desăvârși dreptul fiecăruia asupra porțiunii primite.

Parcelatele repartizate sunt toate proprii pentru clădire.

Reținem aci, că ofițerii încă n'au primit loc de casă; precum am primit însă informațiunea, motivul pentru care Comisia Agrară Județeană n'a dat curs cererilor ofițerilor inferiori este, că n'a dispus până acum de parcele suficiente și corespunzătoare lor. Nu ne îndoim că Comisia Agrară e pătrunsă de cele mai bune intențiuni și că după

terminarea definitivă a improprietăririi populației orașului Arad, va lua măsuri ca și ofițerii inferiori să primească locuri de casă. În privința această suntem informați, că Comisia Agrară va solicita Ministerului dreptul de expropriere succesivă în măsura nevoilor ofițerilor. Dar lucrările vor continua numai la primăvară.

Cercetând modalitățile de clădire a celor improprietăriți, am observat dorința generală de a se da ființă societăților de fabricare de cărămizi. Intențiunea e bună și ușor se poate realiza. Populația nevoiașă, mai ales, abea așteaptă trecerea iernei pentru a începe clădirile. Se recomandă depe acum orașului Arad ca să se îngrijească de fondurile necesare construcției de drumuri aceste cartiere noi.

Am fi prea pesimiști dacă am crede că clădirile vor întârzia din cauză că n'ar fi capitaluri și acoperiri de cheltueli. Adevărul e, că la primăvară se vor ridica multe căși mici pe locurile mărginașe orașului. Faptul se datorește raporturilor grave dintre proprietari de casă și chiriași.

Populația nevoiașă preferă a-și ipoteca noile clădiri decât să mai locuiască în chirie și să suporte neajunsurile ce îngreunează situația de chiriaș.

În numerele viitoare ale ziarului nostru vom da loc publicațiilor privitoare la lucrările agrare din județ.

PELEȘ.

Informațiuni.

Foaia antisemită din localitate nu scapă nici în prilej de-a îndemna publicul românesc, să sprijinească comerțul și industria națională, care are, o recunoaștem și noi, în începuturile sale, nevoie de solitudinea oricărui român de bine.

Ba, numita foaie, nu scapă nici un prilej de a muștra chiar pe aceia cari s'ar servi de întreprinderi streine.

Dar îi întrebăm de ce foaia să scoate la o tipografie străină, — cea mai veche instituție de acest fel aci la noi, având în trecut un rol nefast întru susținerea curentului șovin ungar, începând dela publicația „Alföld” de prin anii 1860-70, și până sub ochii noștri?

Și între anunțurile plătite desigur gras ce ce caută acel al firmei pentru exploatarea pădurei Halmagi, însumând pe Frații Spitz, care fac parte din neamul atât de urgisit de mânia oficiosului antisemit.

Oare relevarea acestor lucruri să nu fie un prilej de meditație pentru meseriașii și comercianții noștri, cari sunt în drept să se întrebe: Așa înțelege foaia din chestiune să le susție și aperi interesele?

O plângere. Ni se aduce la cunoștință că învățătorii din județul Timiș-Torontal, primesc leafa foarte neregulat și li-se fac la ridicare șicane în mod sistematic. „Lipsa de fonduri” nu poate fi un motiv serios ca învățătorii din acel județ, de și scriem luna Ianuarie 1927 să nu fi primit nici până astăzi leafa de pe luna Decembrie trecut.

Pentru d-l diriginte al ofic. P. T. T. Atragem atențiunea D-lui Avram Bulzan, dirigintele P. T. T. din localitate, asupra felului îndolent în care unele oficii postale de sub conducerea D-sale înțeleg să-și facă datoria. Astfel ne sosesc numeroase reclamații dela abonați că nu le sosește foaia câtă vreme exemplarele expediate lor, ne revin cu mențiunea că „adresatul refuză primirea”.
Avem informații precise că magistrii postali

din două comune dela Podgorii, au reținut la oficiile lor, aproape toate exemplarele ziarului nostru, restituindu-le sub molă pus mai sus înainte de a întreprinde măsuri mai energice, așteptăm ca D-l diriginte să ia măsurile de rigoare.

Prefectura Poliției Arad. Aduce la cunoștință proprietarilor de automobile atât din oraș cât și din județ, ca să anunțe de urgență ori-ce schimbare de șoferi, prezentând totodată permisul de conducere al acestora pentru a li se face viza de intrare sau ieșire din serviciu, cunoscând că contra acelor cari nu vor satisface prezentei somațiunii, se vor lua măsuri și pedepsi conform legii.

O crimă în noaptea revelionului a cărei victimă este Simion Triff, măcelar din Gogovăț, s'a întâmplat pe șoseaua Micălaca Arad. Venind dela o crăsmă din Micălaca în spre oraș, Gheorghe Milincovici, care transporta pe Simion Triff i-a apileat câteva lovituri în cap, apoi crezându-l mort l'a aruncat în Mureș, luându-i suma de 35.000 Lei, ce victima avea asupra sa.

Victimă printr'un concurs de împrejurări norocoase a scăpat cu viață și astfel a putut da relații prețioase poliției, care a și arestat pe criminal.

Un furt îndrăzneț s'a comis în ziua de 2 Ianuarie a c. între orele 6-7 seara, la locuința d-lui Dr. Valer Lepa avocatul Statului din Str. Episc. Radu No. 21. Pecând hoți ai casei erau plecați, hoți rămași necunoscuți au pătruns cu ajutorul unor chei false în locuință, ridicând în numerar suma de 6000 Lei și toată lăngăria în valoare de 50.000 Lei. Din indiciile de până acum reiese că infractorii au fost indivizi cari aveau cunoștința în prealabil a terenului și a împrejurărilor, pe cari le-au ales fiindu-le foarte prielnice.

Cercetările introduse au rămas până acum fără rezultat.

Petrecere dansantă în Lipova. Joi seara, în ziua de Bobotează, corul bisericesc din Lipova, sub conducerea harnicului maestru Aurel

Sida, a aranjat o serată cu dans. La această petrecere românească a luat parte multă lume din localitate și jur. Cântări, declamații și dialoguri, a căror executare a fost excelentă, au format obiectul programului.

Se remarcă conferința d-lui profesor S. Mița, care, în cadrele programului, a vorbit despre solidaritatea națională, ca o necesitate, inexorabilă pentru Români, în fața pericolului ce-i amenință din partea parvenitilor. D-sa s'a ocupat în deosebi de chestiunea jidovească. I. T.

Umoristice

Un conspect.

— Într-o comună din Ardeal trebuia făcut un conspect despre familiile cari țin căini la casă. Conspectul încheiat sunase astfel:

Domnul pretore — un câine bătrân.
Domnul notar — un zăvod.
Domnul învățător — un cățel.
Domnișoara postășită — o vijlă.
Domnul părinte — un câine mocănesc.
Ciopotarul — un căpău.

Cazoane.

— Scrie die căprar, o carte lui dadă.
— Spune ce să-i scriu, țigane.
— Scrie die căprar un „vai”.
— Am scris țigane...
— Mai scrie un „vai”.
— Scris-am. Ce să mai scriu?
— Să mai scrii un „vai” s' apoi va ști dada pricina.

— Colonelul făcând inspecție întreabă pe un soldat:

— Băete, ce căpătași eri de prânz?
— Borș cu orez să trăiți...
— Seara?
— Borș cu cartoafe...
— Alaltăeri la ameaz?
— Borș cu cartoafe...
— Seara?
— Borș cu orez...
— Azi ce-ai mâncat?
— Azi postim să trăiți; fasole pe toate linia!

Fondată
la anul 1887.

„Victoria”

Fondată
la anul 1887.

Institut de Credit și Economii Societate pe Acții.

Sedul Central: Arad, Bul. Reg. Ferdinand I. Nr. 1—3. | Secția comercială și devize: Arad, Bul. Reg. Ferdinand I. Nr. 29. — Telefon: 177 și 763. Adr. telegrafică: „Victoria” | Telefon: 330, 520 și 860.

Sucursale: Chișineu-Criș, Șiria, Ineu, Radna, Rovine (Pecica) și Buteni. — Exposituri: Săvârșin și Grâniceri (Otlaca).

Capital societar și fonduri proprii Lei 50,000.000.

Resurse Lei 400,000.000.

Execută totfelul de operațiuni bancare.

Primește depuneri spre fructificare în Lei, Dollari ori alte valute străine, pe libele și în cont-curent, pe lângă cele mai favorabile condițiuni.

Are legătură de cont-curent cu toate băncile din Țară și corespondenți în toate centrele mari a le lumii.

Bancă autorizată pentru operațiuni de devize.

Întreprindere proprie „NORA” fabrică de mături și perii în Arad.